

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične številke se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 nvč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJA NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, oglasnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnjna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

BRZOJAVNE VESTI

Zveza med Avstro-Ogrsko, Nemčijo in Bolgarijo?

CARIGRAD 11. List „Sabah“ javlja: Turški komisar v Sofiji poroča, da ga je bolgarska vlada oficijelno obvestila, da je Bolgarska sklenila zvezo z Avstro-Ogrsko in Nemčijo in da se mu je z bolgarske strani namignilo, da bi bilo tudi za Turčijo umestno, da se pridruži tej zvezi.

TURČIJA.

SARAJEVO 11. Trgovci v Priboru in Pripolju so se obrnili na odbor v Solunu s prošnjo, da se preneha z bojkotom, ker so brezpogojno navezani na avstro-ogrsko blago.

Maroko.

TANGER 11. V Tangerju je bilo prečitano pismo Mulej Hafida, v katerem se zahvaljuje, da se ga je priznalo sultanom. Ob enem pozivlja svoje podanike, naj bodo mirni in naj tudi z inozemci žive v miru.

Nesreča na železnici.

BRUSELJ 11. Na kolodvoru v Tour et Taxisu sta trčila skupaj dva železniška vlaka. Dvajset oseb je bilo ubitih, sedem pa težko ranjenih.

Avstrijski državni zbor.

Odsek za poslovni red.

DUNAJ 11. Na današnji seji odseka za poslovni red je ministrijski predsednik naglašal potrebo reforme poslovnega reda. Odsek je izbral posl. Steinwenderja za poročevalca ter sklenil v kratkem prirediti generalno debato. Večina govornikov se je izrekla za pomnožitev predsedniških mest, da bi bili v predsedstvu zastopani tudi Malorusi in Romuni.

DUNAJ 11. Ko so bile prečitane dole uloge, kar je trajalo le malo časa, je zbornica nadaljevala razpravo o proračunskem provizoriju.

Posl. Hribar je polemiziral s poslancema Malikom in Marchkom ter zavrnil trditve, da se je v Ljubljani vslikalo „Živela Srbija!“, kakor neresnično. Rekel je, da prihaja poročilo posl. Marchkha, da je bila v Ljubljani razsvetljena podoba srbskega prestolonaslednika od tedaj, ker so v izloženem oknu „Slov. Naroda“ z najnovejšimi brzobjavniimi vestmi razstavljeni tudi slike, razglednice in podobe oseb, ki stoje v ospredju dnevnih dogedkov in tako je bila razstavljena tudi podoba srbskega prestolonaslednika, vendar se pa to ni zgodilo 2. decembra, marveč že prej, ne da bi se bil kdo nad tem spodtkal. Govornik je rekel, da je neresnična tudi trditev, da je ljubljanski občinski svet sklenil imenovati eno ljubljanskih ulic: „Ulica 20. septembra“. Političen panslavizem ne obstoja, pač pa panslavizem srca in krvnega sorodstva slovenskih narodov.

Posl. Hribar se je pritoževal o zapostavljenju Slovencev na polju šolstva, izlasti srednjega šolstva ter je odločno zahteval, da se ustanovi v Ljubljani slovenska visoka šola.

Govornik je zaključil svoja izvajanja: Aneksija Bosne in Hercegovine je Jugoslovonom gotovo po volji, toda mi svarimo tam pred tako politiko, kakor se jo vodi na Hrvatskem. Slednjič je izjavil, da je vladi dolžnost, da na pravičen način uredi jezikovno vprašanje tudi na jugu države. (Živahno odobravanje na strani Slovencev).

Posl. Soukup (češki socialista) je odločno zahteval, da se takoj dvigne nagli sed v

Pragi. — Grof Sternberg je strogo kritikoval politiko M'adochev, ki jo je imenoval politiko za mandate in politično komedijo. Očital je voditeljem češke politike njihovo stališče v srbskem vprašanju, ki da je v sedanjem kritičnem trenutku tem bolj obsoje uredu. Pozval je vse narode, naj se ozirom na unanjo nevarnost združijo v korist države.

Potem ko je govoril še posl. Wittik je bila seja zaključena. — Prihodnja seja v ponedeljek.

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 11. Zbornica je nadaljevala razpravo o proračunu. Govorili so poročevalci Hoitsy, Kolemán Thaly, Šurmin in Geza Polonyi.

Odkritja Polonyi-a.

Posl. Polonyi, bivši pravosodni minister koalicijskega ministertva, je med veliko senzacijo razkril natančno vsebino pakta, sklenjenega leta 1906 med krono in zastopniki koalicije, ko je prišla sedanja vlada na krnilo. Pakt obsega osem točk, ki so: 1) Izključenje vprašanja poveljstvenega in službenega jezika v vojski; 2) Indemniteti in normalni kontingent za vojsko za leti 1905 1906. Pri tej točki je bilo baje dogovorjeno, da pride do povišanja kontingenta le tedaj, ako se izpolnijo zahteve glede poveljstvenega jezika; 3) Odobritev proračuna za leti 1905 in 1906 vstevši vojne kredite, ki so bili že vsprejeti v delegacijah. Nadalje takojšnja izvolitev kvotne deputacije in delegacij; 4) Inartikulacija že sklenjenih trgovinskih pogodb z manjšimi državami in avtonomnega carinskega tarifa. Glede razmerja med obema polovicama države je prepustil vladar vladi svobodno roko; 5) Odobritev hrvatske nagodbe; 6) Oproščenje Tiszovega in Fejervaryjevega kabineta od vsake materialne odgovornosti; 7) Sestaviti se ima vlada na podlagi 1867. leta iz zastopnikov koaliranih strank; 8) Vlada ima nalog, da izvrši vse te točke in slednjič, naj uvede splošno volilno pravico na vsaj tako široki podlagi, kakor je bila določena v načrtu tedanje (Fejervaryjeve) vlade. Po izvršitvi teh nalog ima vlada skrbeti za nove volitve in po teh volitvah odstopiti.

Govornik je na podlagi tega pakta očital ministru za notranje stvari Andrássyju njegov nedemokratični načrt volilne reforme. Ako ni hotel izvesti splošne volilne pravice, tedaj je moral odstopiti.

Posl. Polonyi je omenil, da povišanje kvote, revizija poslovnega reda, aneksija Bosne in Hercegovine, povišanje častniških plač niso bili zapopadeni v paktu, zato da je neodvisna stranka več storila, nego to, kar je morala, med tem se ni v vsej tej dobi niti za ped približala uresničenju svojega programa.

Glede hrvatskega vprašanja je govornik omenil, da je položaj na Hrvatskem postal bolj nevaren, izlasti radi aneksije Bosne in Hercegovine. Mnogo daja misliti že dejstvo, da je bosanska deputacija v Zagrebu proslavljala ne na ogrskega ampak hrvatskega kralja. Govornik je pripomnil, da bi bil še čas, da se z vso energijo stori konec takemu spletakrenju. — Glede aneksije Bosne in Hercegovine je menil Polonyi, da se je bati, da postaneta te dve deželi zaledje v službi ideje slovenske federacije. Protestiral je proti temu, da je vlada v zakon glede aneksije postavila točko, da se ima državno-pravno razmerje anektiranih dežel urediti sporazumno z Avstrijo, češ, da ti dve deželi sta integralni del ogrske krone. Monarhija da je v Bosni

Zjinajida je nagrbčila obrvi. — Vas ga ne bom prosila; Bjelavzov mi ga na upanje.

— Da na upanje, da na upanje... je zagodnjala kneginja — in zaklicala nenadoma na vse grlo: Dunjaška!

— Mama, podarila sem vam zvonček, je pripomnila knežja.

— Dunjaška! je ponovila starka.

Bjelavzov se je poslovil: odšel sem vkup z njim. Zjinajida me ni zadrževala.

XIV.

Drugo jutro sem vstal rano, si urezal palico in se odpravil pred mitnico. Šel sem takorekoč, da bi si pregnal svoje gorje. Dan je bil krasen, jasev in ne prevroč; vesel, svež veter je bril nad zemljo ter je zmerno šumel in se igral, vse majal, ne da bi kaj vznemirjal. Dolgo sem se klátil po gorah, po gozdih; nisem se čutil srečnega, šel sem od doma z namenom, da se izročim otožnosti, — toda mladost, krasno vreme, sveži zrak, užitek hitre hoje, čut zadovoljstva nad samotnim ležanjem na gosti travi, — vse to je storilo svoje; spomin na one nepozabne besede, na one poljube mi je zopet silil v dušo. Prijetno

in Hercegovini prekoračila svoj mandat (Mejkllici: Lep patrijotizem!)

Konečno je govornik povdarjal, da je bančno vprašanje, v katerem utegne še stranka neodvisnosti uresničiti svoj program ter je pozval stranko, naj ne odneha od svojega programa. (Odobravanje na skrajni levisi). Prihodnja seja jutri.

Socijalna demokracija in slovensko delavstvo.

Govor g. dra J. Mandiča na javnem shodu političnega društva „Edinost“ dne 29. novembra 1908*).

Razsulo v italijanski soc. demokraciji.

Častiti zborovalci! Kakoršno življenje, taka smrt, pravi star pregovor. Življenju socijalne demokratične stranke v njenem 20-letnem razvoju je morala slediti usoda, ki jej je sledila. In ta usoda je naravnost grozna. „Stranka je demoralizirana, list mora v kratkem nehati izhajati, strokovne organizacije so v popolnem polomu“ — to vse je moral na nedeljskem shodu drž. posl. Pittoni razglasiti svojim sodrugom in vsej tržaški javnosti.

„Trudni so poslanci, trudna je stranka“, moral je krvavečim srcem vslikniti na tem shodu veteran v tukajšnji socijalno-demokratični stranki, posl. Oliva. A da bo mera polna, vstal je priprost delavec, ki je neustrašeno zadel resnico: „Manje osebnega častihleplja, a več iskrenosti in poštenega dela!“

Človek, ki motri stvari le površno, se mora čudom vprašati: ali je to možno? Ali je to ista socijalistična stranka, ki je lanskega leta na političnih volitvah slavila „triumf“, ki se je ob vsaki priliki vedla, kakor da bi bila izključna gospodarica Trsta, edina zastopnica delavstva, ki je vedno imela le zaničevanja in terorizma za naše slovenske mase?

Kako je to sploh možno? Onemu, ki se ugloblja v jedro stvari, je postalo takoj jasno. „Manj ambicij, več odkritosrčnosti, več poštenja“. Kar je prišlo, je moralo priti! Iz tega položaja moramo tudi mi izvajati svoje posledice. Jasno je pred vsem, da polom italijanske socijalne demokratične stranke, ne more ostati brez upliva na usodo in razvoj jugoslovanske socijalno-demokratične stranke. Pred vsem konstatirajmo, da so slovenski socijalisti dan poprej, to je v nedeljo, proslavljali vsepe in moči tukajšnje socijalno-demokratične stranke. Iz tega izvajamo, da so slovenski socijalisti peto kolo pri socijalistični stranki, da se jih ne jemlje v poštev niti pri tako važnem vprašanju; tako se vda dajajo iluzijam, ko je — polom gotov. To — ne more biti za nas vse eno. „Podpirajte nas!“ vslikajo slovenski socijalisti pri vsaki priliki, kajti le potem se more razvijati Slovenstvo Trsta.

Na drugo stran pa vslikajo: „Če propade italijanska socijalistična stranka, smo propali tudi mi; — torej ne metajte polena pod noge — italijanskim sodrugom.“ Če je temu tako, potem si odgovor da lahko vsaki sam: polom italijanske socijalistične stranke

*) Ta znameniti shod se je vršil v veliki dvorani „Narodnega doma“. Nastopilo je več govornikov, katerih govore smo priobčili po vrsti, kakor so bili izgovorjeni. Vrsta je prišla na jedrnat govor predsednika „Narod. del. org.“, dra Josipa Mandiča. Ali prišel je vmes veliki manifestacijski shod radi vseučiliškega vprašanja, ki smo mu morali radi aktualnosti dogodkov dati prednost in odložiti ta govor dra Josipa Mandiča.

mi je bilo misliti, da mora tudi Zjinajida vendar priznati mojo odločnost, moje junaštvo... drugi so jej bolj od mene, sem si mislil, naj bo! Zato pa drugi samo pravijo, da store, ali jaz sem storil. In kaj še bi ne bil v stanu storiti za njo! — Moja domišljija se je začela igrati. Jel sem si domišljati, kako jo osvobodim iz rok neprijateljev, kako jo rešim, ves oblit od krvi, iz ječe, kako umrem pri njenih nogah. Spomnil sem se na sliko, ki je visela pri nas v vsprejemnici: Maljek — Adjel, ki je ugrabil Matildo — in v tem trenutku sem se zopet baval s pojavom velike pisane detelji, ki se je urno vspenjala po tankem deblu breze in se nemirno ozirala iz-za nje, sedaj na desno sedaj na levo, ravno tako kakor godec iz-za vrata kontrabasa.

Potem sem zapel: „Ne beli sneg“ in sem prešel na takrat znano romanco: „Ne pričakujem te, kadar igrajoči zefir“; na to sem jel glasno deklamirati nagovor Jermaka na zvezde iz žaloigre Hamjakova; skušal sem zložiti karsibodi sentimentalnega, izmislil si celó vrstico, s katero bi imela končati ta pesem: „O Zjinajida! Zjinajida!“ Toda iz vsega ni bilo nič. Mej

bi moral biti tudi polom slovenskih socijalistov!

Posledice.

In to je v resnici! To pa še iz družega razloga. Ni dvoma, da sedanje kolobocije v italijanski socijalistični stranki privedejo isto do popolne nacionalizacije. Italijanski sodrugi bodo bolj nego prej odvisni od italijanske javnosti in bodo Italijani ravnokot, kakor so gospodje v stari mestni hiši.

Izvajati internacionalno politiko je sploh težko, a posebno težavno v Trstu. Italijanski sodrugi se bodo odslej naprej navduševali za svojo „patrio“ ravno tako, kakor njihovi rojaki — liberalci.

A slovenski sodrugi? Capljali bodo za italijanskimi sodrugmi. O tem imamo že danes klasičen dokaz.

Italijansko vseučiliščno prašanje in socijalisti.

Danes se vrši v gledališču „Politeama Rosseti“ manifestačni shod za italijansko vseučilišče v Trstu. Pred tem idealom so se naši skupaj vsi bojovníki: italijanski liberalni šoveni, mazzinijanci in — italijanski internacionalni socijalisti. Seveda se bo zopet reklamiralo pravice italijanskega naroda in se bodo navduševali za italijansko vseučilišče v — Trstu. A slovenski socijalisti? Torej? Kako stvari stojé smemo pač trditi, da so slovenski socijalisti bili do sedaj privesek italijanske socijalne demokracije, a da bodo od sedaj naprej privesek italijanske politike v Trstu. Toda povrnimo se k stvari!

Slovenski svetovalci izkoriščevalci ljudstva?

Minolo nedeljo so torej jugoslovanski socijalni demokratje zborovali o „prihodnjih volitvah“ in „slovenskem delavstvu“. Da bo sijaj večji, so poklicali v Trst tudi soodr. dra Tumo. Kaj se je govorilo na tem shodu vse!! Hujkalo se je z najrazličnejšimi demagoškimi sredstvi proti slovenski narodni stranki, vse radi bližajočih se volitev.

Na tem shodu se je razvijalo razne socijalistične nauke, dokazovalo med drugim tudi nesposobnost sedanjega mestnega sveta. Očitno se je slovenskim mestnim zastopnikom, da so ravno tako izkoriščali slovensko ljudstvo, kakor so to storili italijanski zastopniki z italijanskim prebivalstvom. Povdarjati hočem na tem mestu, kako neolajšno se znajo boriti socijalni demokratje. V zadnjem času vladala je v mestnem svetu res apatija in tesnosrčnost. Mestni svet ni rešil niti enega od najvažnejših vprašanj, kakor n. pr. vprašanja o podraženju kruha in živil, rib, stanovanj itd. Nas pa interesira le vedeti, ali so bili tega stanja krivi res naši mestni svetovalci. Na to lahko odgovorimo odločno: ne! Pred vsem je treba pomisliti, da je naših zastopnikov bilo le šest, dočim je italijanskih bilo 48. Pomisliti je treba tudi na sestavo sedanjega mestnega sveta: sama visoka denarna aristokracija, industrijalci, obrtniki, trgovci! Vsega je tu, samo ne — delavcev. Ali so mogli naši poslanci pri tem kaj pomagati?

Državna poslanca Pagnini in Pittoni sta to izkusila na lastnem telesu. Oba sta bila namreč v odseku, ki je imel reševati vprašanje o podraženju kruha, a kma'u sta morala odstopiti, ker sta spoznala, da pri takih elementih ni možno ničesar doseči. Torej: to, ker ni uspelo Pittoniju in Pagniniju, naj bi vspelo našim, ki so povzbu tega — Slovinci?!

Kaj je potemtakem preostajalo našim

tem se je bližal čas obeda. Spustil sem se v dolino; ozka peščena stezica se je vila po nji in je vodila v mesto. Sel sem po nji... volot topot konjskih kopit se je razlegal za mano. Ozrl sem se in nehoté sem se vstavil ter snel furačko; zagledal sem svojega očeta in Zjinajido. Jezdila sta vstric. Oče je nekaj pravil, nagnivši se k nji z vsem životom in opiraje se z roko ob vrat konja; smehljal se je, Zjinajida ga je poslušala molče, resno povešala oči in stiskala ustnice. Najprej sem ju zagledal sama; le nekoliko trenutkov pozneje se je pokazal iz-za zavoja doline Bjelavzov v huzarski uniformi z dolmanom, na vrancu, ki se je kar penil. Dobri konj je stresal z glavo, rezgetal in plesal; jezdec ga je zadrževal in ga izpodbadal. Stopil sem na stran. Oče je poprijel vajeti, se odklonil od Zjinajide; ona ga je mirno pogledala — in oba sta zdrljala... Bjelavzov je pogljal za njima vznemeten se sabljo. „On je rudeč kakor raven, sem mislil pri sebi — a ona... zakaj je ona tako blede? jezдила je vse jutro, pa blede je?“

(Dalje.)

PODLISTEK.

Prva ljubezen.

Povest Ivana Sjergjejeviča Turgjenjeva.

Iz ruščine prevel dr. G. G.

— Vi govorite tako, da bi me potolažili, je zagodnjala Bjelavzov.

Zjinajida je pomežiknila. — To vas tolaži? O... o... o... vojščak! je rekla nazadnje, kakor da ne bi mogla najti drugih besed. — A vi, monsieur Valjdjemar, bi li jezдили z nama?

— Meni ne ugaja... v veliki družbi... sem zamrmral, ne da bi povzdignil oces.

— Vi bolj čislate „tête-à-tête“?... No, svobodnemu svobodo, blaženemu... raj, je spregovorila vzdahnivši. — Stopajte, Bjelavzov, pobrnite se! Potrebujem konja za jutrajšnji dan.

— Da; a denar od kod ga vzeti? se je vmešala kneginja.

poslancem? Lotiti se skrajnega sredstva — obstrukcije in s tem prisiliti, da se uredi pravična in demokratična volilna reforma, ki otvori mestni svet oziroma deželni zbor tudi — ljudstvu. (Zvrsetek pride).

Debate v nemškem rajstagu o dogodkih na Balkanu.

Slavospevi na našega ministra za zunanje stvari barona Aehrenthala radi aneksije Bosne in Hercegovine so potihli po nemških novinah. Slavitelji od včeraj se prelevljajo danes v branitelje in opravičevalce. Danes se ne proslavlja več toliko aneksije kakor providenčijne državniške modrosti in odločnosti, ampak navajajo se bolj razlogi, ki naj razbremenijo g. ministra od velike odgovornosti in ki da so ga prisilili do državnega akta, ki mu je ime: aneksija Bosne in Hercegovine.

Streznjevanje je pa prihajalo v tisti meri kakor je postajalo jasno, da poti evropske diplomacije ubirajo druge smeri, nego je stalo v računih barona Aehrenthala. Ne le da se te poti ne pokriva jo z onimi v načrtih barona Aehrenthala, ampak niti paralelno ne tečejo, marveč se križajo. Radi aneksije Bosne in Hercegovine se snuje nova trozveza, kakor jo je že javno naznanil ruski minister za zunanje stvari Izvolskij. Stara trozveza pa postaja bolj in bolj — dvozveza. Kajti tretja zvezica že skače iz kola in pleše svojo ekstraturo na strani nove trozveze.

Ali pustimo parabole in zabeležimo suho in jasno. Nemčija in Avstrija sta danes osamljeni. To je za avstrijsko diplomacijo grenko razočaranje. Ali prihaja še huje. Kajti v Nemčiji so se začeli oglašati ljudje, ki se ne počutijo preveč prijetno v tej osamljenosti na strani Avstrije. Temu neprijetnemu razpoloženju je dal v nemškem rajstagu izraza posl. Hausman v dolgem govoru, v katerem je razpravljal o vnanji politiki.

Hausman je rekel med drugim: „Nemčija ne more povspeševati ničesar, kar bi spravljalo Avstro-Ogrsko v zadrege, ali ravno zato se mora resno oporekati nje vedenju.“ — Spremembe v grupiranju vlasti (tu je mislil gotovo na novo trozvezo) pomenja za Nemčijo neko osamljenje. Nemčija bi morala razmišljati, da se tudi ona kako drugače uredi. Zmešnjave na Balkanu bi mogle morda omogočiti novo uredbo, ugodno tudi zaveznicu.

Državni kancelar Bülow je sicer prigrvarjal Hausmanu, ali že dejstvo, da so se tudi v nemškem parlamentu začeli oglašati nepovoljni glasovi o sedanjih balkanski politiki Avstrije, morajo Dunaj najneprijetneje presenetiti. Sedaj imamo na svoji strani le Nemčijo. In če so začeli še tu navstajati dvomi in želje po kakih „drugih uredbi“, potem nam ne bo težko umeti, zakaj je potihnil samosvestni govor po avstrijskih nemških novinah.

Hrvatska.

„Hrvatska“ poroča iz budimpeštanskih političnih krogov, da ban Rauch v prihodnjem letu razpusti sabor in da takoj razpiše nove volitve. Rauch se baje nadeja, da dobi na novih volitvah večino.

Dnevne vesti.

Umrl je po dolgem bolehanju v svojem rodnem kraju na Razdrtem upokojeni sodni tajnik dr. Hinko Dolenc. Pokojnik je bil iz stare narodne rodbine, pravi tip kremenitega in zavednega Notranjca. Bil je nekoliko časa tudi deželni poslanec kranjski in tudi kakor pisatelj si je pridobil častno ime.

Rajnik je bil oče tržaškega g. dr. Henrika Dolenca in sodnega adjunkta dra Ščitomira Dolenca. Vsem zaostalim naše iskreno sožalje.

„Piccolo“ se muči dalje, da bi nas Slovence spravil v krivo luč, da bi dokazal, koliko krivice in zlobnosti je v našem postopanju ob italijanskem vseučiliščnem vprašanju. Seveda mu ves trud kaj slabo vspeva. Ker ne ve povedati nič veljavnega, pa pogreva že stokrat rečeno in trdi trmasti svojo, kakor tista baba, ki se je skregala z možem radi imenitnega vprašanja, ali se trava striže ali kosi in ki je potem, ko jo je razjezeni mož pahnil v vodo, še iz vode ven, potapljal jo se, trdila svojo, kazaje s prsti, da se trava striže.

Tako tudi „Piccolo“ melje dalje svojo če prav ve, da s tem potaplja — italijansko vseučilišče.

Taka trma more imponirati bedakom, ne pa ljudem, ki vedo, kaj hočejo in ki imajo tehtne razloge za to, kar delajo.

V včerajšnji številki si „Piccolo“ najprej razbija glavo ob vprašanju, kje bo sedež italijanskega vseučilišča. Jezi ga da vlada noče niti besedice spregovoriti v tem pogledu. Zato ga obhajajo dvomi in sumi. Ta zapetost vlade ob vprašanju, ki „Piccola“ najbolj peče — saj našim signorom ni vseučilišče glavno, marveč vprašanje, kje bo to vseučilišče? — po mnenju „Piccola“ nasprotnike še bolj vspodbuja k odporu, ki da vedno bolj skušajo vplivati na vlado glede sedeža italijanskemu vseučilišču.

In potem, ko se je nekoliko obregnil ob Nemce, prihaja zopet, se ujeda — na nas Slovence in Hrvate.

Slovani — pravi — niso hoteli pustiti neporabljenih priložnosti, da ne bi zabili „svojega žeblija“. In sicer z — grožnjami, ker nimamo argumentov pravice in pravičnosti.

O ti pokora ti! Temeljiteje in jasneje, nego se je storilo se slovanske strani, pač ni možno obrazložiti razlogov, ki nam narekujejo naše stališče nasproti italijanskemu vseučiliščnemu vprašanju. „Piccolo“ ne priznava veljavnosti teh argumentov. Umetno: kdaj je še ta zakrknjeni krivičnež priznaval argumente pravice in pravičnosti, ako je šlo za nas Slovence?!

Ali pri tem je „Piccolo“ ušlo priznanje, ki je naravnost dragoceno za nas. Govorec namreč o naših „grožnjah“ citira našo izjavo, da v slučaju, ako bi prišlo do italijanske univerze v Trstu, brez sporazumjenja s Slovenci, bi prišlo do bojov, kakršnih še nismo doživeli, pravi italijansko glasilo, da je to citati v „uno degli organi loro più influenti“.

V jednem najuplnejših glasil slovenskih torej! To priznanje moramo konstatirati z največjo hvaležnostjo. Ne morda radi sebe, iz samoljublja, marveč zato, ker je z njim svoje lastne stališče, ki je je „Piccolo“ do nedavna zavzema nasproti ekzistenci in snovanju tržaških Slovencev. Poprej ti tržaški Slovenci niti niso eksistirali zanj ne kakor narod, ne kakor političen faktor, sedaj pa imamo kar naenkrat glasilo, ki je med najuplnejšimi slovenskimi glasili!! Mlino „Piccolovih“ pripoznavanj Slovencev mejejo sicer počasi, ali pod silo in težo dogodkov dajajo počasi vendar kaj od sebe.

Ad vsem: grožnje! Mi ne grozimo čisto nič marveč smo lojalno opozorili Italijane in vlado na posledice, ki bodo neizogibno, ako bi hoteli vseučiliščno vprašanje reševati preko glav nas Slovanov.

In ko je „Piccolo“ absolviral naše grožnje z dragocenim pripoznanjem, pričinja sam z grožnjami na adresu vlade, češ, da bodo Italijani glasovali proti proračunskemu provizoriju. No, to je stvar, ki naj jo rešijo Italijani in vlada med seboj. Ta grožnja nas zanimala le v toliko, v kolikor kaže, da Italijani sicer mrze vsako avstrijsko vlado, ob enem pričakujejo vse ravno — od vlade!!

Britko razočaranje mu ne izostane. Kar se pa nas tiče, ponavljamo: mi privlačamo Italijanom od srca vseučilišče in mislimo na vse prej nego na to, da bi je preprečili. Saj ravno mi kažemo Italijanom na pot, po kateri jedini morejo priti do svoje univerze. Če pa nikakor nočejo, nastopiti te poti, bodo le oni, ki preprečijo ustanovitev italijanskega vseučilišča.

To stoji, pa naj se „Piccolo“ še toliko muči z lažmi, zavijanjem in podtikanjem!!

Italijanski vseučilišče. „Omladina“ piše: Zadnji krvavi dogodi na dunajski univerzi, ostri revolverski strel in z železom okovane batine skoro gotovo pribore Italijanom zaželeno univerzo. Značilno je za našo vlado, da za ustanovitve univerze ni odločila resnična potreba, tudi ne krvave demonstracije na avstrijskih tleh — nanjo bo najbrž vplivalo irredentovsko, Avstriji sovražno gibanje v kraljestvu Italiji. Da ne vzemirj preveč vročkrvne sosednje Italije, najbrž dovolj Italijanom univerzo. — Naše stališče v vprašanju italijanskega vseučilišča je znano. Simpatičen nam je boj Lahov za univerzo (gotovo ne odobravamo streljanja, četudi je razumemo), ker jo zaslužijo po svoji kulturi in svojem številu. Toda nikakor se ne moremo strinjati s tem, da bi se ustanovila v Trstu. Trst ni niti teritorijalno središče Italijanov, niti ni čisto italijansko mesto. Zeana slovenska manjšina v Trstu samem in popolnoma slovenska in hrvaška okolica sta dovolj velik vzrok, da Slovenci ne moremo dovoliti, da se tam ustanovi laško vseučilišče.

Slovenski delavci storite svojo dolžnost. Prejeli smo:

Nočemo hvaliti dneva pred večerom, ali vse kaže, da se naši slovenski delavci zavdajo v polni meri važnosti predstoječih volitev v predstojništvo zavarovalnice zoper nezgode. Povsod se opaža, kako narašča zanimanje v tej zadevi in sicer valed nastopa slovenskih zavarovalcev, ki nikakor ne morejo več trpeti, da bi nekateriki te važne volitve kar lepo na tihem med seboj opravili. Vidi se, da valed nasprotnega pritiska se jači tudi odpor z naše strani. Iz mnogih krajev prihajajo pritožbe, da niso obrati upisani v volilne liste, ali da niso še vdobili glasovnic, ali da istih noče gospodar izročiti volilem, in akcijskemu odboru ne primanjkuje dela, da vstreza željam in skuša posredovati.

Po vseh večjih podjetjih treba je voliti z listki, na katere naj zapišejo upravičenci narodne kandidate ki so že proglašeni. Istočasno ali še prej morajo si pa določiti svoje posebne poverjenike, kateri morajo nadzorovati škrutinj, to je seštevane listkov, ki so bili oddani za eno ali drugo stranko. Jeden teh poverjenikov ima pravico in celo dolžnost podpisati uradno glasovnico, ako so njegovi pristasi vdobili večino v dotičnem podjetju ali obratu. Brez podpisa poverjenika delavcev ni glasovnica veljavna. Skrbeti je tudi, da se glasovnica pravočasno in odposlje na pristojno mesto, najbolje v pisarno g. dr. Slavika, Trst Narodni dom.

Zdi se, da Italijani takrat ne postavijo kandidatov v kategoriji delavcev, oni raje podpirajo socialiste proti Slovincem. Zato se kosata samo slovenska narodna in italijanska socialistična stranka. Da je način volitve urejen primerneje ogromnemu obsegu 5 pokrajin in da so volilne liste količkaj popolne, ni dvomiti, da je zmaga na vsej črti naša, tako pa se zdi, da bodeti obe stranki imeli

le malo razlike v številu glasov. Radi tega pozivljemo vse volilce upravičence, zlasti one po deželi, da store svojo narodno dolžnost in s tem pomorejo popraviti znani enostranski sistem, ki vlada v tem zavodu, čegar ogromna večina zavarovalcev je brez dvojbe slovanska.

Volilem zavarovalnice na znanje. Prepuščeno je vodstvu (direkciji) vsakega podjetja, da isto odloči ali se voli direktno kandidate ali pa indirektno potom poverjenikov. Radi tega naj pazijo delavci posebej na to, kako se glasi napis onega volilnega listka, katerega so od vodstva prejeli.

Lahonske — lumparije! Prejeli smo: Kakor že mnogih, tako sem se vdeležil tudi zadnje nedeljske manifestacije, ali, ako se že hoče, recimo demonstracije, ki se je vršila natančno tako le: Po dovršenem shodu v „Narodnem domu“ je nad polovico vdeležencev odšlo, ker ni nikdo vedel, da se pojde po mestu. Kakih 800—1000 zborovalcev pa je šlo iz pred „Narodnega doma“ po ulici Carducci in S. Giovanni na Corso. Pri Chiozza se stalo nekoliko lahonskih gospodičev, izmed katerih je eden zvižgal. Nekateri naši so pristopili in gospodiče, ki so prastrašeni umolknil, prav dobro opralo. Na Korzu se je slišalo posamične zvižge, med tem ko so naši peli „Hej Slovani“ in vsklikali: „Živelo slovensko vseučilišče“, živele slovanske šole! Malo pred trgom Sv. Jakoba je nek lahonski šarlatan začel skozi okno drugega nadstropja vpiti: „Forra i ščavi“ in še-le tu je naša masa, ki je sedaj štela že nad tisoč mož (in ne otrok!), jela reagirati z „Forra i i Kalabrezi“ in drugo. Nisem pa opazil nikakih zmešnjav. (Rodile so se le v glavah „Piccolovih“ urednikov!), da si se je zvižganje in vskliki „Forra i ščavi“ množilo; ko smo šli proti Borzi, se je naše ljudstvo le smejalo in pomilovalno kazalo roge lahonskim bedakom. Avvita bruttura! so naši res vpili, toda — kedo bi se ne razgrel — ko lahonski pajaki, katerih mi nismo nič vprašali, vpijejo „Forra i ščavi“, Morte ai ščavi itd. Na oglu stare borse je prišla truma redarjev, ki se je postavila za naše zadnje vrste in še-le sedaj — ko so bili Lahonski divjaki gotovi, da se mi ne moremo osvetiti, so začeli peti: „Va fuorri d'Italia“ (Mamelli) in pa vpiti kakor kaki Culukafri!

Spopad med nekaterimi Slovenci in Lahoni se je vršil za hrbtom stražarjev. Stvar je trajala par sekund. Lahni so nasokčili — bilo jih je kakih 50 — par naših; no, nasok ni bil zastoj! Eden Lahonov je bil, kakor oni sami pišejo, ranjen — eden pa aretiran!

Sreča za to gosposko družal je pa bila v tem, da so naše mase že zaukale okolo oglja trga Verdi in da je le redko kedo opazil opisani nasok — drugače bi menda ne bilo dovolj redarjev! Ti sinovi dedne bruture so metali v naše zadnje vrste, preko kordona redarjev pomaranče! Od tu smo šli preko Verdievega trga pred namestništvo in od tu, za morjem v ul. Galatti in pred „Narodni dom“, kjer smo se razšli. Ves ta pot nismo bili več nadlegovani, pač pa se je tu in tam ploskalo našim masam. Ako povem še, da je bila ena gospa, ki jo nesramni „Piccolo“ prikazuje za Lahinjo — Slovenka, ki se je zavzela za našega napadenca in da je „Piccolova“ historija o napadenem starčku zlobna laž, sem povedal vse, kar je vredno, da se zapiše.

Kakor vidite, niso redarji stražili nas — ker je bilo to povsem nepotrebno, kakor je bilo nepotrebno, da so se nekateri redarstveni organi jezili na nas radi našega nastopa!

Kar se tiče spopada pri Chiozza, Vam lahko postrežem z zanesljivim poročilom. — Naši ljudje so šli iz pred „Narodnega doma“ gladni (bilo je okoli 1. ure pop.) domov. Pri Chiozza je prvem neko neumno človeče zaupilo: „Forra i barbari“, „forra i ščavi!“ Naši so pričakovali, da se zberejo še oni, ki so bili po ulici Carducci in ker se je vpilje od strani Lahov množilo — so se naši zapodili v zalivce ki so lki kafe izginili na vse strani.

Skode, ki se je izvršila na stolicah, mizah itd., naj plačajo oni laški lumpi, ki so naše ljudstvo, ne da bi jim dalo povoda, zmerjali z najgršimi psokami!

Na lumparije, ki jih prinaša „Adriatico“, ne bom reagiral. So preneumne in predebele! Naše ljudstvo ve sedaj, kako in kaj je bilo — Lahni pa naj si hladne srca, nad svojimi bedasto zlobnimi mazači — kakor bi rekel sodrug Tuma!

Očividec.

Vspored Trubarjeve slavnosti dne 12. t. m. 1. D. Jenko: „Molitev“, moški zbor. 2. „Primož Trubar“, slovnostno predavanje g. Ferdo Plemič. 3. P. H. Sattner: „Vrbica“ mešan zbor a capella. 4. Askerc: Prelog k pesnitvi Primož Trubar: Ivanov: „Prvem slovenskemu piscu“ deklamira cand. iur. Dobila. 5. Živa slika; aranzira g. Verovšek. 6. a) E. S. Vilhar: „Nezakonska mati“, samospjev g. Avrelka S. b) P. H. Sattner: Zaozstali ptič“, samospjev g. Mahkota. 7. E. S. Vilhar: „Izpod Triglava“, veliki mešan zbor s samospjevom g. Avrelka S. 8. F. S. Vilhar: „Naša zvezda“, moški zbor s samospjevom g. dr. Irgolič.

Začetek točno ob 8. in pol zvečer. Po slavnosti prijateljski sestanek učiteljev in akademikov.

C. in kr. vojna mornarica. Glasom brzojavnega poročila je vojna ladija „Cesar

Fran Josip I.“ dne 8. t. m. priplula v Port Said, kjer ostane par dni. Na ladiji vse zdravo.

Trgovci jestvin imajo v nedeljo, dne 13. t. m. ob 3. uri in pol popoldne izredni občni zbor, na katerem se bo med drugim razpravljalo tudi o novem urniku in letnem računu. Trgovci jestvin imajo najdaljši delavni čas, pričnejo ob 6. deloma 7. uri zjutraj, ter končajo ob 9.—10. uri zvečer. Večina je sprevidela, da je nujna potreba, da se delavni čas primerno uredi, in to se je tudi zgodilo. Zgoraj sem omenil, da ni drugega, nego da se določi dan pričetja, a glej, že se oglašajo nekateri mestni trgovci, ki bi hoteli nekako drugače tolmačiti to novo odredbo in nadalje ostati pri starem urniku.

Ker pa je ta nova določba važna tudi za trgovske sodruke in sploh za večino slovenskih trgovcev, je potrebno, da se vsi naši trgovci vdeležijo tega zborovanja in s tem pripomorejo, da se odobri novi urnik ter določi dan, kedaj naj se z njim začne.

Važna točka je tudi razprava o letnem računu. Kakor znano, vodi vso našo stvar odbor za združne zadeve, torej, bodimo složni in pojdemo vsi z njim na delo za našo stvar.

Trgovci jestvin.

Tržaška mala kronika.

Kap na cesti. Miho Vodopivec, starega 60 let, stanujočega v Barkovljah št. 30, je včeraj zjutraj zadela kap in telebnil je na tla v ul. Paduina. Nek redar je telefoniral na bolnišnico, od koder se je poslalo na lice mesta nosila, na katerih so bolnika, ki je v veliki nevarnosti, prinesli v bolnišnico.

Utopljenka v Miljah, o kateri smo včeraj poročali, je bila prepoznana od svojega brata, ki se je včeraj zjutraj radi tega odpehal v Milje. Imenuje se Elvira Scola, je stara 32 let, zasebnica, iz Trsta, stanujoča v ulici Conti 15. Njen brat meni, da je storila tak tragičen konec svojemu življenju radi neke neozdravljive bolezn, na kateri je nesrečnica trpela.

Padei in razbil šipo. Avgust Köflera, stanujoč v ulici Chiozza 16. se je včeraj izpodrnil na trgu Goldoni in pri tem telebnil ravno v izložbeno šipo prodajalnice jestvin Bosco. Šipa je šla na kozo. Köflera se je obrezal in Bosco ima škodo 30 K.

Požar. Včeraj zjutraj ob 11. in pol je izbruhnil požar v dimniku nekega stanovanja v ul. Bellini št. 13. Pritekli so ognjegašci, ki so kmalu pogasili ogenj.

Koledar in vreme. Danes: Maksencij muč. — Jutri: 3. odvetna nedelja. Lucija muč. — Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 9.5 Cels. Vreme včeraj: deževno.

Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno in deževno. Hladni vetrovi. Temperatura mila.

Naše gledališča.

Jutri ob 7 uri zvečer se uprizori na našem odru „Vražja misel“, velekomedična štiridejanska burka, ki bo gotovo storila svojo dolžnost in obilo zabavala gledališko občinstvo. Glavni momenti naše burke so sledeči: Bagati zasebnik Slana gre iz same ljubosumnosti proti svoji ženi dokaj dobro obranjeni Frideriki z ujo in hčerjo na potovanje. Medicinca Ernesta pusti v svojem velikem in elegantnem stanovanju za varuha, saj je tega svojega nečaka že davno določil za moža svoji edinki Emi. Zda nastopi Vrana, bivši sluga raznih narodnih društev in vstaje študentu, ki ga žid David pritiska radi stare menice, naj odda sobe v najem, vsaj za en mesec, ker sorodnikov najmanj četr let ne bo nazaj. Zda prihaja ta čudna zbirka najemnikov, ki kmalu spremenijo lepo stanovanje v pravi pravcati — zverinjak. Od vsakojakih upnikov zasledovani g. Maček je poleg vsega še navdušen pevec, samo ne sprajuje kake vrste; skrajno nervozni glasbenik Šibica, ki se more rešiti pred buronskim petjem Mačkovim le na ta način, da vtakne v ušesa — antifona, ima tudi še vedno željo po glasbeni slavi, zato še vedno komponira, in ker mu ne gre, išče navdušenje v pripomočku, ki mu ga je nasvetoval pretkani Vrana, v šampanjcu pa si nakopje le štrašanskega — mačka! Stari Ljubin, mučenik svoje stroge in ljubosumne Veronike, začenja ljubimkovanje s subreto Fifi in se ne ustraši niti anonimnega pisma, da le odpravi s pozorišča „egiptovsko nadlogo“ Veroniko.

Ernest pa, varuh stanovanja in sedaj v očeh najemnikov pravi gospodar, kar trepetja pred posledicami, ki bi se iz tega utegnile izcimiti. Poleg tega — se skoraj nehoti zaroči, ali bolje se pusti — zaročiti z Ljubimovo srčkano Eno, kar še bolj pomnožuje njegove skrbi, ker je s sestrčno Eno vendar tudi že zaročen ali skoraj zaročen. In zdaj se največje presenečenje: brzojavka, da da se Friderika z Eno nenadoma vrne v važnih opravkih, ker je šel njen mož Slana, v kupčijskih zadevah na — Dunaj. Zda pa velja neljube goste drugega za drugim odpraviti iz stanovanja, za vsako ceno! Ampak kako? to je vprašanje. In zdaj niti prebrisan Vrana ne ve svetovati, saj je sam postal največji mučenik teh novih razmer. No, g. Mačka k sreči odpelje udova Majerjeva, ki ima doma, ki jo je ljubil Maček v hipni elabosti — zapustil, davi je bil kakor zaročen že z njo. S Šibico ni nič početi, ker se ga je tako nasekal v harmonični složnosti z Vrano, da

se mu zde vsi Ernstovi taki predlogi — izborna šala.

Fifi pa mora prevzeti sam Ljubin in jo na kaj originalen način odpraviti: po Veronikinemu nasvetu ji mora dvoriti, a pade sam v — jamo. Ernst nehoti in nevede izda tajnost v anonimnem pismu. Poleg vsega pride, a pretrga, da pojde po kupčijskih poslih na Dunaj gospodar Slana domu, da bi prodal svojo hišo, ker noče več živeti tam, kjer je ljubimec njegove žene. No, zdaj so vsi skupaj in komika medsebojnih dostipov je priklopila do vrhunce. In zdaj se pričinja rešitev, ki se izteče na veliko zadovoljnost vseh, tako da so nekateri celo hvaležni očetu „vražje misli“, Vrani.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „ZARJA“ v Rojanu priredi v nedeljo, dne 13. t. m. II. Varietè koncert v dvorani „Konsumnega društva“ v Rojanu. Ta koncert se ponavlja na občo zahtevo. Kdor se želi zabavati, naj pride v Rojan, gotovo mu ne bo žal, ker zabava bo imenitna. Začetek ob 4. uri in pol popoldne. Vstopnina 50 stot. Sedeži 20 stot. Po koncertu bo ples do polnoči.

„Dramatičnega društva“ odborova seja bo nočej ob 7 uri in pol v društveni pisarni. Radi izredne važnosti vprašanj, ki so na dnevnem redu, je želeli, da se gg. odborniki polnoštevilno udeležijo. Z ozirom na Trubarjevo veselico se je določil čas za pol ure prej.

Tržaški umetniški klub „Skala“ odpre dne 16. t. m. svojo prvo „božično razstavo“ v prostorih Solkanske zadruge (via Caserma poleg polic. rav.). Razstava je pristopna cenj. občinstvu brezplačno. Razstavljajo izredno le klubovi člani.

Darovi.

Mesto venca na mrtvaški oder blagopokojnega Frana Vratarića je daroval g. Milan Bogady 10 K za družbo sv. C. in M. za Istro.

Književnost in umenost.

Beležimo sledeča najnovejša izdaja: **Stovik Julius**: Die Slaven, das älteste autochthone Volk Europas. 1. del. Prevel iz ruščina autor. Kdor se zanima za staroslovansko zgodovino in etnografijo naj se seznaní s to knjigo, ki jo je napisal pravi strokovnjak v predmetu.

Cvetko Josip: Što je seljačka zadruga i kako se osniva. Cena 50 vin. To knjigo priporočamo posebno hrvatskim čitateljem v Istri. Naj jo razširijo med hrvatske kmete.

A. Askerc: Akropolis in Piramide. Poetični sprehodi po Orientu. Ljubljana 1909. Cena 3 K.

Canakar Ivan: Za križem. Naslovno risbo je risal H. Smekar Ljubljana 1909. Cena 3 krone. Založil obe knjigi L. Schwentner.

O imenovanih najnovejših delih pravkov naše belestristike spregovorimo o priliki še par besed. Danes samo toplo priporočamo nove bisere Askercia in Canakarja.

Ravnokar je izšlo VI. leto koledarja „Svabič“, ki ga izdaja hrvatska knjigarna v Zadru v korist revnim hrvatskim učencem. Kakor po navadi je koledar „Svabič“ krasno opremljen in stane broširan K 1.50.

Vse navedene knjige je dobiti v Slovanski knjigarni Josip Gorenjec, ulica Valdivo 40.

Zbirka prostih spisnih nalog učencev krškega in šolskega okraja. Uredil Ivan Magerl strokovni učitelj na meštanski šoli v Krškem. Izdalo in založilo „Pedagoško društvo v Krškem“. Stranic je 83. Cena 1 K. 1909. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Vesti iz Goriške.

Iz Sežane nam pišejo: Pokanje topičev, slovesno zvonjenje in pritrkavanje in na večer razsvetljava vsega trga je pričelo, da se bliža cesarjev jubilej.

V dan 2. decembra je imelo ob 7.30 vojaštvo svojo slovesno mašo. Po zvršetku iste je bilo razdeljevanje jubilejnega križca vsem vojakom in oficirjem. Pomembnega slušaja ne smemo zamenjati. Poveljnik tukajšnje garnizije, major Šatkovski, pripel je jubilejni križec v l. 1843 potrjenemu vojaku Franu Jamniku-drotarju. Milo se je zazdelo človeku videti 85-letnega starčka, odlikovanega s tremi medaljami, kako ponosno gleda vojaštvo pred seboj, spominja se, kako je varoval in branil papeža Pija IX v Rimu, kako se je vojskoval na Laškem pod hrabriro Radeckim. Vojaštvo je defiliralo slavljencu.

Ob 9. uri popoldne je bila v župni cerkvi slovesna maša za uradništvu, za župništvo, učiteljsko in šolsko mladino, za občinstvo in druge korporacije.

Po sv. maši je imelo starešinstvo slavnostno sejo, v kateri se je sklenilo graditi hiralnico, ustanoviti v družbi z drugimi slovenskimi trgi jubilejno hranilnico v Gorici. Ob 1. uri je bil slavnosten banket. Starešinstvo je zbralo 20 K za družbo sv. Cirila in Metodija.

Zmrznil je v Gorici za Ceconijevo vilo ob Solkanski cesti neki neznanec, star okoli 50 let, oblečen delavsko. Bil je boja. V žepu je imel 40 stot.

Umrl je na Sveti gori široko znani poslovnik in krčmar Josip Makarovič.

Bralno-pevsko društvo „Ladija“ v Devinu bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo dne 20. grudnia t. l. ob 3. uri popoldne v dvorani g. M. Pleša. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Volitev predsednika. 6. Volitev 6. odbornikov. 7. Volitev 2. odb. namestnikov. 8. Volitev 2. pregledovalcev računov. 9. Razni nasveti in predlogi.

NB. Ako bi prvi občni zbor ne bil sklepan, vršil se bo drugi 10 minut pozneje ob vzajem številnih navzočih članov. Gg. člene in članice so naprošeni da se vdeležijo vsi in ob določeni uri.

Oni gg. člani, ki niso dobili vabila, nimajo pravice do sodelovanja na tem občnem zboru.

Zaplenili so dne 4. t. m. na južnem kolodvoru v Gorici vagon sardin v skatljah došli iz Italije, a namenjenih v Srbijo na naslov italijanskega odposlanca v Belemgradu. Dne 5. t. m. so vsled ministerskega dovoljenja odposlali blago naprej.

V Št. Andrežu je imel „Sokol“ prvi občni bor ob veliki udeležbi. Starosta je izvoljen vrli narodnjak Andrej Zavadlau, tajnikom pa Alojz Brajnik, ter načelnikom Izidor Nant, ki so poroki za napredek mladega društva. Društvo šteje danes nad 50 telovadcev, samih vrlih mladeničev, ki so naravnost navdušeni za sokolstvo. Poleg telovadcev šteje društvo še nad 50 podpornih udov. Mlado društvo pa rasti, cveti in obrodi dobredelen sad naši občini.

x **Domoljubni deželni odbor**. Ko se je pred par leti prodal kanalski grad sedanjemu lastniku ter se je vsa njegova vsebina na tanko pregledala, našlo se je šest velikih zabojev napolnjenih s starimi listinami, ki jih je kupil za malenkostno svoto neki goriški starinar.

Pri pregledovanju teh starih šartek se je pokazalo, da je to arhiv grofor Rabatta, ki so bili lastniki kanalske gosposčine. Zadnji člen te imenitne goriške rodovine, ki je bila lastnica tudi Dornberga, je bil leta 1768 umrl grof Anton, ki je šel s štirimi svojimi predniki pokopani v Marijacejski cerkvi.

Listine, ki so se po tolikih časih našle, so za zgodovino Goriške neprecenljive vrednosti, ker med njimi se nahajajo razni cesarski diplomati, pisma raznih cesarjev, državnikov in generalov na člene rodovine Rabatta, načrt in sestava zadnje vojske z Benetkami, leta 1618; neštivilno urbarjev in krajevskih zapisnikov ter zgodovina Uskokov ter njih vojevanja proti benečanski ljudovladi.

Dotični antikvar ni hotel prodati posamičnih listin; ponudil je marveč vso zbirko deželniemu odboru za ceno, katero naj ta sam določi. Deželni odbor pa ni niti toliko uvaževal, da bi mu bil vsaj odgovoril. Starinar se je uveril, da z goriškim deželnim odborom ni posla in je prodal vse skupaj drugemu antikvarju na Tirolsko. Ta je zopet vse ponudil deželnemu odboru; čkal je na odgovor nad eno leto, slednjič se odlašaja tudi njegova ponudba. Sedaj so te za našo deželo tako imenitne in neprecenljive listine za vedno izgubljene.

Vsaka deželna uprava se trudi, da dobi kar možno blaga, zadevajočega njeno zgodovino, le upravitelji Goriške nimajo za to no-

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Trž. podp. in bral. društvo
v Trstu

razpisuje službo

društvenega
Plača po dogovoru. **sluge.**

Informacije se dobivajo v društvenem uradu ulica Stadion štev. 19, kamor se naj tudi naslovljajo prošnje do 20. decembra 1908.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

35 let velikega uspeha!!!!

Zdrav želodec ::
::: redno prebavljanje
in očiščen želodec :::
doseže se z uporabljanjem vočkrat
odlikovane PICCOLI-jeve

tinkture za želodec
Prodaja se po vseh lekarnah. - Pošiljate
po poštne povzeju preskrbuje lekarna
PICCOLI v Ljubljani
c. kr. dvorn. zalagatelj in zala-
telja njegove svetosti.

MODERNO POHIŠTVO!

TRST

PETER JERAJ

ULICA SV. KATARINE ŠT. 13
VOCAL ULICE V. BELLINI

ZA BOŽIČ

TRST -- Piazza della Borsa 8 -- TRST

EDOARDO SCHAMBIK

Novosti igrač in artistič. predmetov pripravnih za darove.

Kitajska srebrnina, ilovina, Fayences, baker in usnjati predmeti.

Torbice za gospé, pasi in pihalke.

Cene stalne in jako zmerne na vsakem predmetu.

ZA NOVO LETO

Vrh Italijanskega in nemškega repertoira
VELIKA IZBERA
slovenskih in hrvatskih komadov
narodnih umetnikov.

Plačilo na mesečne obroke

po najmodernejšem sistemu.

Mnogi, ki niso v stanu nabaviti si gramofona proti takojšnjemu plačilu, zamorejo na ta način priti do tega. pridite si ogledat, da se pobotamo.

STABILIMENTO GRAP. TRIESTINO

Tržaški grafični zavod

— TRST —
Piazza della Borsa 13 I.
TELEFON 742

Direktni dovoz štajarskih kokoši iz ajc. Specijaliteta: Graške Poulneds. Cene dogovorne. — Postrožba na dom

Ulica Campanile št. 15.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. Viktor Bandel

Trst, ulica San Giovanni 7, I. nads.

9-1 3-6

Gostilna „Al buon ritrovo“

TRRT — Ulica Stadion št. 19 z lepim hladnim vrtom.

Toči se istrsko, dalmatinsko, vipavsko pristno vino; PIVO DREHER prve vrste. DOMAČA KUHNJA. KRAŠKI TERAN. ANDEJ FURLAN, lastnik.

Velika zaloga plaščev

dolgih paletot, jop, oblek, kril in bluz za gospe in gospodične. Obleke in površniki za dečke in deklice vsake starosti. --- Cene zmerne.

Giorgio Jess fu G.

Trst, ulica Barriera vecchia štev. 15.

Novo!

Fondo Coroneo.

Prva predstava v soboto ob 2. uri popoldne

7 najmanjših konj sveta

V resnici najmanjši konji so jako izučeni, znajo računati, čitati, plesati itd. — Naj ne zamudi nihče te edine prilike! Zatem

Nastop dveh čudeznih otrok.

najmanjših akrobatov sedanosti v starosti 5 in 6 let, brez konkurence.

VSTOPNINA: Sedeži 40 st., stojišča 20 st. Otroci plačajo polovico. — Predstave se vrše neprestano.

Novo!

Fondo Coroneo.

benega smisla in niti pojma o vrednosti takih stvari! Je torej skrajni čas, da deželna uprava preide v druge roke, ki bodo med drugim znale ceniti tudi vrednost zgodovinskih listin!

Par vrstic iz Povirja. Slovesno zvonjenje in pokanje možnarjev je odmevalo od skalnatih sten čez hrib in plant. Zvonik, župnišče kakor tudi nekatere druge hiše so bile lepo razsvetljene, nad železno je gorel 1. decembra zvečer velik kres.

Drugo jutro nas je vzbudilo zvonjenje kakor tudi streljanje, ki je trajalo nad pol ure.

Ob 9. uri je bila v cerkvi slovesna služba božja, ki so se je vdeležili starešinstvo z g. županom na čelu kakor tudi vsa šolska mladina s svojim učiteljstvom. Med občinstvom je bil celo en veteran, izza časa pokojnega slavnega Radeckega. Kako ponosno je korakal v cerkev ta starček, ki je prelivl svojo kri na italijanskih bojiščih, odlikovan s svetinjami za hrabrost. Kake slike davne prošlosti so se mu podile mimo duševnih oči v spominu na tiste davne čase.

Po maši je odšla šolska mladina v šolske prostore, kjer se ji je pojasnil pomen dneva, zapela se je cesarska pesem pa hajdi domov.

G. župnik je obdaroval vso množico otrok z jabolki in pecivom. Starešinstvo se je zbralo k slavnostni reji po odpetem "Te Deum" in cesarski pesmi.

V nedeljo, 6. t. m. na dan praznovanja sv. Andreja v Merčah so nabrali nekateri "vinski bratje" — pa tudi sester je bilo vmes, — 10 K 64 st. za stradaljoče visokošolce na Dunaju z geslom:

V starih Merčah zbrani pri Karižu, spominjajo se bede sinov majke Slave, darujejo v to mali dar nabran pri rujnem vinu. Denar smo odposlali direktno na Dunaj dr. Žitnika.

Y.
Poštne stvari. Iz Vrtojbe: Čudno a vendar resnično je. Naše dve občini, Gor. in Dol. Vrtojba, sta oddaljeni ena od druge komaj za en streljaj fiobarta. In vendar se Gor. Vrtoj. dostavljajo vse poštne stvari brezplačno na dom, Dol. Vrtojba pa mora plačati od vsakega pisma 10 stot., depisnico 5 stot. priporočno pismo 20 st. itd. Za brzojavko plačuje Gor. Vrt. 50 stot. Dol. pa 90 stot. Pritožilo se je naše županstvo že nešteto-krat ter se je osebno prosilo za odpravo tega nedostotka, toda vse zaman. Gospodje v Trstu se ne ganejo. Pa ko bi kaj stala ta preuredba poštne ravnateljstva! Še prikranili bi menda, ko bi te krajevne pošte priklopili želez. kolodvorom. Miren k Rubijam-Savodnjem, Bilje-Bukovci k Volčidragi.

In tudi to Vogersko-Renče naj bi se priklopilo k Volčidragi. S tem bi prihranili vozno pošto Bilje-Miren-Gorica in bi imeli s poštним selom za to svoto dostavljene poštne stvari skoro pri vsakem vlaku.

Saj ni tako vsažao, da prav v St. Petru, ki je že tako preblizo Gorice, mora biti tako velik poštni promet. Zakaj bi se to ne vršilo na Volčidragi? Od poštne prometa v St. Petru bi se nekaj odtegnilo, pa bi bilo vse v redu. Menda nismo mi Gor. in Dol. Vrtojba Bukovca in Vogersko (štiri velike občine) za komodnost pošte v Šempetru?! Marveč je po človeškem razumu — ona za nas.

Taka preosnova bi vsem zelo koristila. Da, še celo gosp. Brumata, poštarja v Šempetru, ki je rešili premoženega dela s pošto, ker je veleposestnik, veletržec, da se nam prav smili pri tolikem zanj nepotrebnem delu. A med tem bi zajel službo morda par potrebnih poštних ekspeditoric, ki jih toliko preostaja brez službe.

Še najbolj mučno in smešno pa je, da mora Šempeterski pismošoj nositi na vse obširno Vogersko. In bukovski pismošoj, ki je na pragu Vogerskega — mora lažiti pa sem v obe Vrtojbi. To je pač kitajski sistem, ki trpinči sebe in nas — drugače prav nič.

Privilegiji pok. Coronina za Šempeter so postali prestari in obrabljeni v poštнем pogledu. Zato bi v takem obližju Gorica zado- stovala nabiralnica v Šempetru — brez brzojavnega urada. Ta bi bil veliko bolj umesten v Vrtojbi ali prav za prav — če hočemo biti pravični v Biljah. Valed sedanje uredbe trpimo le siromaki, ki smo že vajeni temu.

Vesti s Kranjske.

Najstarejša vloga v „Kranjski hranilnici“ je bila te dni dvignjena. Denar je bil uložen l. 1834 na ime Neže Aussemer. Prvotna glav- nica je znašala 299 K. Od te glavnice se je nateklo obresti 1816 K 80 st., tako da je lastnik hranilne knjižice dvignil skupaj 2115 K 80 stot. — Ta denar je bil torej nasložen 74 let.

Nov sneg je zapadel včeraj po noči po mnogih krajih na Kranjskem.

Vesti iz Istre.

Stolni proš puljski izginil. Iz Pole: Tu kajšnji stolni proš in župnik Adam Zanetti, bivši državni poslanec, je resigniral na svoje službo in potem nenadoma izginil.

Razne vesti.

Sežiganje sladkorja v bolniških sobah. Po nekaterih krajih v Evropi imajo ljudje navado, da sežigajo v bolniških sobah slad- kor. Zdravniki se tej navadi niso protivili, misleč, da to ne škoduje, a da bi bilo sežig- anje sladkorja koristno, niso verjeli. To ljudsko šego so smatrali za prazno vero.

Sedaj se je pa izkazalo, da je pravo zadelo ljudstvo, četudi morda ne ve, zakaj je sežig- anje sladkorja koristno. Profesor Trilbert na Pasteurjevem zavodu v Parizu je namreč se- daj dokazal, da se s sežiganjem sladkorja nareja plin, uničuje bacile. Trilbert je sežgal pod stekleno posodo, ki drži dva in pol litra, pet gramov sladkorja. Ko so se nastali so- pari shladili, je spravlil v odprtih steklenih steklenih cevah pod posodo bacile, koz itd. in v teku pol ure so bili vsi bacili, ki pre- našajo bolezen, umorjeni. Učinek plinov, ki se narejajo pri sežiganju sladkorja, opazujemo lahko tudi na drug način. Če sežgemo kos sladkorja v zaprti posodi, v kateri je smr- dljivo meso ali smrdeča zaprtjakova vsebina, izgine smrad popolnoma.

Za danes 12. decembra 1908.

Za našo mlado kri
V gledišče gremo vsi!

Oj narod ti miljeni moj,
Kam vodi srce te nočoj;
Srce, ki je vneto za vse,
Kar lastnemu rodu v prid je?

Peklenko surova druhal
Izume nečuvjen naval
Na mirne in krotke Slovence,
Ki iščejo le ekzistenco
Domovja in sebi v tujini;
Surovi divjaki pa — sini
Furora tevtonskogavsi
Kot stekli in zbegani psi —
Pustè ne Slovencev h kosili:
„Die Windischen“ naj bi krknili!
— Ta herrenfolk vedno divja
— Kot zver, ki krofit se ne da.

Nadutosti taki recimo —
Nocoj, ko mi slavje slavimo:
Ugleda, omike pri vas ni doma,
Oj čete furorsko zdvijane!
Le naša mladina obnašat se zna,
Ker ima odgojo omiko srca;
Zato pa ji sekate rane
Telesne in dušne, da Bog se smiluj.
Ne najdem izraza kot krepi vam: pfuj!

Nocoj se podal
V gledališče in dal
Bo narod svoj dar
(Ked da ga vsikdar)
Slovenski mladini,
Ki v daljni tujini
Prestaja gorje,
Ki trže srce.

Z deležbo se tudi
Vsak kazat potrudi:
Da neha ta rana,
Naj boše Ljubljana
— Kot naše središče —
Povsod pripoznana
Za vseučilišče.
Potem bo mladina
In ž njo domovina
Kdaj srečna postala.

Sedaj pa še mala
Beseda — zahvala:
Za vse, kar ste dali,
Študentom nabrali
Povrni nebo
Vam stokrat po sto. Gr. Et.—Arski.

Ubiralec in popravljatelj glasovirjev, harmo- nijev in orgel se priporoča slavnemu slovenskemu občinstvu. Andrea Pečar — Trst, ulica Dante Alighieri št. 3, II. nadst. 1981

Učenca se trgovalo s mešanim blagom sprejme se takoj; prosta hrana, stanovanje in obleke. Naslov pove Inscr. odd. Edinosti. 1973

Odda se mebirana soba. Ulica Commerciale 548, III. nad. Razgled na tramvaj- sko cesto. — Villa Zaninovič. 1979

Prvi sloveči trgovec vipavskega vina v Trstu, se odpove dekretu razprodaje. 1975

V novem kine- matografu

„ORTEO“

Trst, via Piazza Piccola (za magistratno palačo, Trst)

bo od sobota do torka 15. decem. sledeči interesanten program:

Ljubezni dveh akrobatov, smešno; Potovanje po Rusiji, posneto iz resnice; Fantastične glave, v barvah; Privikrat v Trstu: Francoska straža, drama; Trije dogodiljaji vrede oglja, smešno.

V soboto 21. in nedeljo 22. t. m. Matinée od 10. do 12. opoldne.

Narodni greh napravi, kdor pusti se sli- kati drugje in ne v odli- kovanem fotografskem ateljeju Antona Jerkiča v Trstu zraven velike pošte št. 10, v Gorici Gospeka ulica št. 7. — Svoji k svojim! 1267

Proda se dobro vpeljana gostilna 40-50 kosil via Miramar št. 19. 1947

Mlada gospa uduva, ki govori italijan- sko, nemško in francozsko želi nastopiti v službo pri uglednem in premož- nem gospodu kakor hišna ravnateljica. Ponudbe pod — „P“ — na Inscratni odd. Edinosti.

V nedeljo vse družine pridite v gostilno pri Stari breskvi, kjer bode na raz- pologo dvorana in tudi ples. — Na veliko udeležbo vabim Kosič Henrik. 1962

Mesto pisarniškega praktikanca išče mladenič dober slovenski korespondent, v kakoršni- koli večji pisarni. Pod ugodnimi pogoji za 3 leta. Naslov pove „Edinost“. 1958

Stanovanje tri sobe, sobica, kuhinja, Greta 409 blizu nabrežinskega vodo- voda (Aurisina) za oddati takoj; krasen razgled. 1876

Skladišče istrskega vina Trst Trg sv. Frana št. 7. — Prodaja na drobno in debelo. — Na malo: črno in belo po 56 stot. liter. Za gostilničarje cene po dogovoru. V skladišču se prodaja tudi na drobno za piti. Priporoča se slav. občinstvu: Stanko Beakovič. 1864

Prodajo se obleke, površniki, paletos za moške in dečke. — Plačilo na obroke. KOSTORIS, ulica San Giovanni št. 16, I. nadst., blizu restavracije Cooperativa (ex Hacker.) 1813

Prodajalnica zelenjave, vina, piva, mleka in sladice, se prodaja radi bo- le-ni po nizki ceni. Naslov pove „Edinost“. 1963

Radi odpotovanja prodaja se pohištvo ul. Ruggero Manna 11, vrata št. 2. 7963

Sprejme se takoj 14-letnega zdravega dečka v prodajalni- co jestvin v Barkovljah pri Trstu kot učenca. Na- slov pove Edinost. Ponudbe pod „U čenec“ 1965* (1965)

Proda se mala prodajalna zelenjave, piva, mleka in drugih drobnarij za otroke v ulici del Bosco št. 34. 1971

PEKARNI in SLAŠČIČARNI

ALOJZ GUL

Piazza Caserma 4 in Via Caserma 17

sta na novo opremljeni

in preskrbljeni z najmo dernejimi stroji. Kruh iz moke I. vrste, svež 4-krat na dan. Naj- fineje slasičice. Velika izbira moke prve vrste. Likerji in vino prvih tu- in inozemskih tovarn. — Moke iz prvih a. o. mlinov. — POLJATVE NA DEŽELO. VELIKA IZBERA FAV

Jure Markičević

„zaloga dalmatinskega vina“

lastnega pridelka

Trst, ulica Boschetto št. 22.

prodaja na drobno in debelo. — Lastni gostilni v ulici Olmo št. 2. (All' Ancora) in v ulici Majolica št. 3. (Alla bella Dalmazia).

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juscher

TRST

ulica della Caserma šte. 13, II. nadst.

Dekla brez staršev, inteligentna, skromna, prid- na, za pohišno delo in šivanje uporabljiva, išče službo pri častiti, mali slovenski družini v Trstu, ali okolici. Ljubi otroke. Ponudbe na Inscratni od- delek Edinosti pod „RIEKA 20“. 1957

Prodam radi preoblega dela Trgovino jestvin v najlepši legi Trsta pod jako ugod-nimi pogoji. Delo gotovo. Odjemalci dobri. Pojasnila Gregorič Josip, ulica Olmo 1. 1941

Valentin Zorzini

urar in dragotina

Trst, ulica Mude vecchia št. 1 (Za ložo)

Izbior zlatih in srebrnih predmetov

zlatih in srebrnih ur po najzmer. cenah.

Sprejme se popravljanje vsake zlatanine in ur. — SPECIJALITETA v popravljanju urnih zaklepnic.

Poslačenje in srebrnenje vsake kovine

potom pila ali ognja, in ureni.

Slovenci in Slovani v Trstu

Dolžnost je vaša, da se poslužujete le v

Slovanski brivnici

v ulici Saverio Mercadante šte. 1 (blizu slovenske kulturne)

V. GJURIN - brivec.

Urad za razne zadeve

avtorizovan od c. k. namestništva

Rod. Falconetti

Trst, ul. Nuova 21

Informacije, iskanja, - Asistenza, - v sodnih in civilnih

kakor tudi trgovinskih in privatnih zadevah.

Mehanično posnemanje za strojno prepisovanje. Vsa-

kovrstna upisnja. Naslovi in reklame.

Konkurenčna tarifa.

Čevljar-nica

Giovanni Lekan

TRST, ulica Giulia 7, TRST

odlikovana z državno kolajno 1908 na

modni razstavi v Trstu.

Izdeluje vsakovrstno obuvalo po meri z naj-

večjo eleganco in solidnostjo. Specijaliteta

ortopedičnih izdelkov in amerik. čevljev.

CENE ZMERNE.

Veliki obrtnijski zavod

Cosovel

Giovanni

TRST

ulica Chiozza št. 32

Izvršuje vsakovrstna

dela v železu in kovini

po cenah, da se ni bati

konkurence.

KLOBUČARNA

G. Doplicher

Corso 34

Klobuki črni in barv. od K 3.- naprej

Klobuki črni in barvani iz klo- bučevine od K 6.— naprej.

Bogata izbira kap od K 1.- naprej.

POZOR! POZOR

V prodajalnici slanine

Giov. Suban, Trst

ulica Caserma šte. 13

se dobijo vsakdo za zajutrk prave dunajske klobase

(Dün. Novomesto) in specialiteta kranjskih "klobas"

kakor tudi praška in grška gusht in „Kaiserbraten“

Prodaja na drobno in debelo tolminskega, tirolskega

in kranjskega čajnega masla.

Priporoča se preprodaj., krčmarjem in gostilničarjem.

Umetni

fotografični atelje

pri sv. Jakobu

ulica Rivo št. 42 (prilžišje)

TRST.

Izvršuje vsako fotografično delo kakor tudi

razglede posnetke, notranjost, lokalo, por-

celanaste, plošče za spomenike, itd. itd.

POSEBNOST

Povečanje vsakater fotografije.

Radi udobnosti P. M. naročnikov spre-

jema naročbe in jih izvršuje na doma

ali zunaj mesta.